

ERU: Info Intian maanjäristys 6,9 R. Ahmedabad. Pääsisitkö?

Tuukka Toivio

26.1.2001 varhain aamulla muuttui monen elämä; osa kuoli, osa loukkaantui, moni menetti kaiken ja osa ei tiennyt tapahtuneesta mitään.

Maanjäristys! 6,9 Richterin asteikolla ja 38 000 000 ihmistä kärsi välillisesti tai välittömästi. Minä, sairaalalääkäri OYS:ssa nukuin autuaan tietämättömänä ja iltapäivällä lähdin päivystämään Oulaskankaalle, Oulaisiin. Tekstiviesti kello 16.35.24:ERU info: ”Intian maanjäristys 6,9 R.

Ahmedabad. Jos sairaalalähtö ensi viikolla- 30.01. lähtö 1 kk, 20.02 1-3 kk pääsisitkö? Viesti vastaajaan.”

Ei harjoitus, vaan totista totta ja tätä vartenhan olin pyrkinyt ja päässyt Punaisen Ristin kansainväliseen reserviin, käynyt peruskurssin ja ERU-kurssin. Mutta olinko valmis henkisesti?

Sunnuntai-iltana 28.1. kello 18 tuli puhelu keskustoimistolta: pääsetkö tiistaina kuukaudek-

Kuva 1. Työntekijöiden ”asunnot” ja sairaalalattat. Kuva: Petri Keskinen.

si suomalais-norjalais-saksalaiseen sairaalaan anestesialääkäriksi?

Pääsen, jos työnantaja lupaa. Välittömästi yhteydenotto klinikan johtajaan, prof. Seppo Alahuhtaan, joka kommentoi: ” Jos ei yliopistoklinikasta voi yhtä ihmistä tällaisiin tehtäviin irrottaa, niin mistä sitten?” Seuraavaksi piti päästä kotiin, olihan lähtöön enää noin 36 tuntia. Kiitokset nopeasta evakuoinnista kuuluvat sitten kollega Burille Oulaskankaalla, joka lupautui jatkamaan päivystyksen loppuun.

Paras tuki tuli kotoa, vaimo ja kaksi upeaa tenavaa, (Emma 4 v ja Antto 7 kk), olivat kasaanneet tarvittavia tavaroita jo valmiiksi olohuoneen pöydälle. Ilman tuollaista tukea ei kai voisi kuvitellaakaan lähtevänsä.

Seuraavana aamuna oli vielä päivystysten järjestelyä ja täytyi hoitaa viimeiset rokotukset. Kamat rinkaankin ja nukkumaan. Tiistaina 30.1. 06.30 lento Oulu-Helsinki, jännitys kohosi, sillä olihan tämä ensimmäinen katastrofikomennukseni. Onneksi Helsinkiin laskeutuessani ja tavaroita hihnalta kerätessäni kuului tuttu ääni: ”Mitäs Tuukka. Oletko sinäkin lähdössä?” Heti helpotti. Väätäjän Kepa, tuttu hoitaja Kemin ajoilta lähtisi myös, onneksi edes yksi tuttu kasvo ja kokenut sellainen. Yhdessä etsiydyimme SPR:n keskustoimistolle Tehtaankadulle ja siellä olikin muu porukka jo melkein kasassa.

Tiistai päivä kului sitten tiiviisti briefingin merkeissä ja saimme tietoa tilanteesta sekä raporttien että suoran informaation välityksellä. Olihan ensimmäinen ryhmä lähtenyt jo maanantaiaamuna ja oli jo perillä: 8 urheaa Iljushinilla Intiaan 35 tonnin sairaalan kanssa.

Meidän porukka hyppäsi reittikoneeseen ja seuraavana aamuna olimme Delhissä. Perille Bhujiiin, Intian länsiosaan Gujaratin osavaltioon saavuimme torstaina aamulla. Parin tunnin odotuksen jälkeen järjestyi kuljetus sotilaskentältä sairaala-alueelle paikallisen Punaisen Ristin kyydillä. Automatkan aikana oli tilaisuus silmäillä ympäristöä. Romahtaneita taloja, ihmisiä teltoissa, pysytyssä olevia kerrostaloja, joiden kaksi alinta kerrosta oli romahtanut murskaten kaiken sisällä olevan.

Lalan Collegen kentälle saavuttuamme, oli meitä väsynyt etujoukko odottamassa. Olivat lihasopan keittäneet, joten söimme, laitoimme tavarat teltaan ja töihin. Ensin pystytimme muuttaman teltan ja sitten aloimme koota kenttäsän-

Kuva 2. Leikkaussali sisältä. Kuva: Matti Rauvala.

kyä sairaalan tarpeisiin, sillä onhan sairaalassa oltava osastoja, joihin potilaat voidaan majoittaa.

Kolme tuntia toisen ryhmän saapumisesta sairaalamme otti vastaan ensimmäisen potilaansa. Siitä alkoi kuukauden kestänyt potilastyö vaativissa, erilaissa olosuhteissa loistavan porukan kanssa.

Leikkaussalin saimme pystyyn seuraavana päivänä ja se tuli norjalaisten teltaan. Välineet lyötiin yhteen ja toiminta alkoi. Lähin työtoverini oli monissa katastrofeissa karaistunut Tove, jolta opin paljon. Kolme tuntia leikkaussalin pystytämistä tulikin ensimmäinen operaatio, sectio ja kiireellinen sellainen. Toimimme samoin kuin Suomessa: nesteytystä, spinaalipuudutus (Bicain 5 mg/ml 2 ml L3/4-väliin) ja homma hoitui loistavasti. Ensimmäinen käytännön kenttäänestesia-ni!

Välineet olivat kenttäänestesiaa varten. Varsinaista respiraattoria meillä ei ollut, mutta rotametrit ja halotaanipönttö kylläkin. Niitä emme Toven kanssa käyttäneet, vaan päädyimme ketamiinianestesiaan spontaanihengityksellä. Lisähappea tuli konsentraattoreista, joita oli kolme kappaletta. Konsentraattorit tiivistävät happea ilmasta, sillä happipulloja ei mukana ole. Kipua hoidettiin pentatsosiinilla ja petidiinillä sekä parasetamolilla ja diklofenakilla. Pentatsosiini on keskivahva opioidi, jota voidaan annostella lihakseen tai suonen sisäisesti. Monitorointi hoidettiin happisaturaatiomittarilla ja yhdellä automaattisella verenpaine-EKG-SaO₂-mittarilla. Lisäksi perinteinen kliininen silmä auttoi runsaasti ja kehittyi myös.

Suurin osa potilaista oli maanjäristyksessä louk-

Kuva 3. 7 kk ikäisen lapsen kasvo- ja hengitystiepalovammat. Kuva Petri Keskinen.

kaantuneita: murtumia, haavoja, amputaatiotynkiä, infektoituneita haavoja. Lisäksi mukaan mahtui tuoreempia tapauksia: liikenneonnettomuuksia, palovammoja ja väkivaltaisia seurusteluvammoja. Voimat ja taidot joutuivat ensimmäisen kerran koetukselle noin viikon kuluttua aloittamisesta: 7 kk ikäinen lapsi, joka oli saanut palovammoja kasvoihin, ylävartalolle ja mahdollisesti hengitysteihin. Tuolloin oli ensimmäinen intialainen anestesialääkäri saapunut paikalle: prof. Seetaram Goan yliopistosta, hänen avustuksellaan ventiloimme lasta 24 tuntia käsin ennen kuin saimme siirron Delhiin järjestettyä. Siirron järjestäminen onnistui yhteistyössä Israelin kenttä-sairaalan kanssa, mistä saimme siirtohapen, 150 l, lainaksi. Myöhemmin kuulimme lapsen menehtyneen Delhissä vammoihinsa. Kuitenkin tämä episodi antoi uskoa, että kykenemme mihin vaan.

Töitä riitti yötä päivää ja itse ei aina huomannut omaa tilaansa: väsymyksen voi mennä yli, vaan senhän me anestesiolla työskentelevät tiedämme. Porukka piti huolen toisistansa ja kerran tai kaksi laittoi Terhi, porukkamme johtaja, minutkin pakokolepoon. Onneksi. Ylirasittuminen nappasi minut viimeisenä maanantaina, jolloin nousi kuumetta ja ainoa ripuliepisode iski päälle. Tällöin piti vain jäädä teltaan nukkumaan ja antaa muiden hoitaa hommat. Nukuttuani tuon päivän olin jälleen kunnossa seuraavana. Nyt ainakin tiedän itsestäni mihin ylirasittuminen voi johtaa: somaattisiin oireisiin.

Teho-osaston potilasmateriaali vaihteli alle vuorokauden ikäisistä vanhuksiin ja hoitoindikaatiot postoperatiivisesta seurannasta palovammoihin ja

keuhkojen kypsyttelyyn. Vaativia potilaita, joiden hoito olisi monimutkaista missä tahansa ja lähes kenelle tahansa. Henkilökunnan taito ja motivaatio korvasi laitteissa olevia puutteita, mutta potilaita menetettiin kuitenkin. Mieleenpainuvien ja ehkä koskettavien oli maanjäristyksessä molemmat kätensä menettänyt nainen. Hänen molemmat kädentynkensä olivat infektoituneet ja niitä operoitiin useita kertoja. Koko tuon pari-viikkoisen prosessin ajan hänen veljensä oli mukana ja hoiti naista. Viimeisen operaation jälkeen hän eli vain pari tuntia kunnes menehtyi septiseen shokkiin. Mieleenpainuvaa oli veljen antamuksellinen ja uhrautuva osallistuminen ja huolehtiminen siskonsa voinnista ja kunnosta.

Lepoa ja lievää irtautumista sairaalasta toi viikkoa ennen lähtöämme järjestetty rantaretki noin 60 km:n päähän Intian valtameren rannalle. Siellä rentoutui muutaman tunnin rannalla maaten ja kriketin peluuta katsellen ennen paluuta aherrukseen. Parin päivän päästä tulikin Monosen Pekka Savonlinnasta minut päästämään ja tarjosi heti päivystyksiä Savonlinnasta. Oli hienoa seurata kokeneen kenttäanestesiologin toimintaa muutama päivän ja antaa hänelle kuvaa sairaalamme toiminnasta ja kaupungista.

Telttamajoitus oli toimiva ja suihkutkin saimme vajaan viikon kuluttua tulostamme, siihen asti henkilökohtaista hygieniaa hoidettiin vesihanojen alla, jotka saksalainen vesi-ERU toimitti. Ilman tuota veden puhdistuksesta vastaavaa yksikköä ei sairaalamme olisi kyennyt toimimaan niin hyvin kuin nyt pystyimme. He puhdistivat useita tuhansia litroja vettä vuorokaudessa sairaalamme, uhrien ja työntekijöiden tarpeisiin.

Mikä auttaa ihmistä kestäämään tuollaisessa ympäristössä. Paikka oli turvallinen eikä siellä tarvinnut pelätä kuin skorpioneja ja niitäkin vasta lopussa. Perheen tuki on välttämätön ja suuri kiitos kuuluu Minnalle, joka jaksoi lasten kanssa kuukauden kotona. Yhteydet kotimaahan pelasivat paremmin kuin osattiin odottaakaan: GSM toimi ja lasku olikin sen mukainen (4500 mk). Toinen elintärkeä asia oli upea teamhenki. Kaikki tukivat toistansa eikä konflikteja syntynyt lainkaan. Asioista voitiin keskustella ja jos oli hankalaa, niin aina oli joku joka kuunteli ja tuki.

Vaikeinta olikin – yllättäen – poistulo. Kotimaassa ei mikään ollut muuttanut ja suurimmat puheenaiheet olivat hiihtäjien dopingkärä ja Niinistön ja Karpelan romanssi. Tuntui omituiselta

tulla tänne, vielä prosessoimattomia asioita pääsään ja yrittää palata normaaliin päiväjärjestykseen. Pikkuhiljaa palautuminen tapahtui, mutta oli siinä muutama isompi tunnetilojen heilahdus pohjalta (kun vaimo muistutti plus-pisteiden keräämisestä ostosten yhteydestä) huippuun ja takaisin. Kiitokset vielä kestämisestä perheelle, työyhteisölle ja kavereille.

Mitä jäi reissusta käteen? Kokemus, jota en

vaihtaisi pois mistään hinnasta ja toivottavasti alku Punaisen Ristin avustustoiminnassa. Avarsi maailmankuvaa ja lisäsi suvaitsevaisuutta huomattavasti. Lähtisin vielä uudestaan, mikäli Oulusta päästetään ja Punainen Risti huolii.

Tuukka Toivio, sairaalalääkäri
OYS

Kuva: Bodo Wagner